

**MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W CZĘSTOCHOWIE**

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W CZĘSTOCHOWIE ZA ROK 2017**

Częstochowa, styczeń 2018 r.

Spis treści

WSTĘP	3
I. STRUKTURA WYDATKÓW ZA 2017 ROK	4
II. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	5
III. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB UBOGICH, BEZDOMNYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	8
IV. DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE	11
V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POLITYKI PRORODZINNEJ	12
VI. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CENTRUM POMOCY DZIECKU NIEPEŁNOSPRAWNEMU I JEGO RODZINIE	12
VII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSÓB STARSZYCH	13
VIII. DZIAŁANIA W ZAKRESIE PRACY ŚRODOWISKOWEJ	16
IX. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY MATERIALNEJ O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW	17
X. WYPŁACANIE WYNAGRODZENIA ZA SPRAWOWANIE OPIEKI	17
XI. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ	18
XII. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2018 ROK	19

WSTĘP

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie przedstawia sprawozdanie ukazujące działania realizowane na przestrzeni 2017 roku. Działania Ośrodka nakierowane na wspieranie mieszkańców miasta Częstochowy wiązały się ze szczególną dbałością o jakość świadczonych usług oraz o profesjonalizm pracowników. Rodzina, praca, integracja i partnerstwo to kierunki działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie na rzecz niesienia pomocy i dążenia do poprawy jakości życia mieszkańców Miasta Częstochowy.

Za zadania priorytetowe MOPS w roku sprawozdawczym uznać należy:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych,
- zaspokajanie potrzeb rodzin i osób, które nie mogą ich zaspokoić we własnym zakresie,
- usamodzielnianie klientów pomocy społecznej poprzez aktywizację zawodową i społeczną,
- przeciwdziałanie i niwelowanie skutków negatywnych zjawisk społecznych,
- tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny,
- umacnianie wśród rodzin postaw aktywności i przedsiębiorczości mających na celu zmianę stylu życia,
- wzmocnienie współpracy z podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej,
- rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
- tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków umożliwiających samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie.

Poniższe sprawozdanie z działalności Ośrodka przedstawia zakres zrealizowanych w roku 2017 zadań w oparciu m.in. o ustawę o pomocy społecznej, ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę o systemie oświaty, ustawę o zatrudnieniu socjalnym, ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawę o ochronie zdrowia psychicznego. Miniony rok upłynął pod znakiem zmian organizacyjnych Ośrodka. Zgodnie bowiem z uchwałą Nr 380.XXIX.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 22 września 2016 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą Częstochowskie Centrum Świadczeń (z późn. zm.), z dniem 1 kwietnia 2017 r. część zadań realizowanych dotychczas przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie została przekazana do realizacji nowo powstałej jednostce. W związku z powyższym ustawę o świadczeniach rodzinnych, ustawę o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz ustawę o Karcie Dużej Rodziny, MOPS realizował do dnia 31 marca 2017 r.

Ośrodek skutecznie wykorzystywał środki zewnętrzne do realizacji swoich zadań, w efekcie rozbudowując ofertę wsparcia, wdrażając nowatorskie, zindywidualizowane wsparcie dla mieszkańców, rodzin i społeczności lokalnych. Szczególny wymiar miała również współpraca z organizacjami pozarządowymi, związana z realizacją projektów partnerskich przy wykorzystaniu funduszy unijnych.

W sprawozdaniu wskazano potrzeby w zakresie pomocy społecznej oraz w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej służące poprawie jakości funkcjonowania jednostki w 2018 r.

I. STRUKTURA WYDATKÓW ZA 2017 ROK

Środki finansowe na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie pochodziły z budżetu Miasta Częstochowy, dotacji celowych Wojewody Śląskiego i środków unijnych. W 2017 r. wydatki MOPS wyniosły łącznie 100 989 633 zł.

Dane dotyczące wydatków zrealizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie w 2017 roku

Tabela nr 1

Rozdział	Nazwa zadania	Źródło finansowania	Plan finansowy [zł]	Wydatki [zł]	Wykonanie [%]
85154	obsługa zespołu interdyscyplinarnego	budżet gminy	230 000	219 738	95,54
85156	opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione	dotacja celowa	69 545	69 545	100,00
85195	udzielanie świadczeń zdrowotnych dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	dotacja celowa	126 543	117 430	92,80
85202	domy pomocy społecznej	budżet gminy	11 202 037	11 163 950	99,66
85203	Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie	budżet gminy	1 697 707	1 669 158	98,32
85213	opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione pobierające zasiłek stały	dotacja celowa	1 044 560	1 044 557	100,00
85213	opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione pobierające świadczenia rodzinne i zasiłek dla opiekuna	dotacja celowa	138 920	138 919	100,00
85214	zasiłki celowe	budżet gminy	2 212 615	2 113 491	95,52
85214	zasiłki okresowe	dotacja celowa	3 003 481	3 001 210	99,92
85216	zasiłki stałe	dotacja celowa	9 373 701	9 368 259	99,94
85219	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	budżet gminy	11 633 042	11 492 206	98,79
85219	dofinansowanie wynagrodzeń MOPS	dotacja celowa	2 348 519	2 348 519	100,00
85219	dodatek po 250 zł dla pracowników socjalnych	dotacja celowa	249 126	245 544	98,56
85219	dofinansowanie wynagrodzeń MOPS wkład własny	budżet gminy	649 412	649 412	100,00
85219	wynagrodzenie dla opiekunów prawnych i koszty obsługi zadania	dotacja celowa	127 123	122 684	96,51
85220	mieszkania chronione	budżet gminy	45 342	34 985	77,16
85230	Pomoc Państwa w zakresie dożywiania	dotacja celowa	1 362 000	1 360 835	99,91
85230	Pomoc Państwa w zakresie dożywiania - wkład własny	budżet gminy	909 504	909 503	100,00
85295	prace społecznie użyteczne	budżet gminy	25 920	13 811	53,28
85295	trwałość projektu „Zi@pmy się w sieci - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Mieście Częstochowa”	budżet gminy	18 997	18 996	100,00
85295	„Zmieniając dziś, projektujesz lepsze jutro” - dotacja EFS	środki EFS	2 035 525	1 740 228	85,49
85295	„Wsparcie rodziny - Jasne, że tak” - budżet państwa	budżet państwa	3 022	2 872	95,05
85295	„Wsparcie rodziny - Jasne, że tak” - dotacja EFS	środki EFS	32 254	30 683	95,13
85324	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	budżet gminy	615 863	601 389	97,65
85324	k-ty obsługi programu „Aktywny Samorząd”	budżet gminy	40 868	34 606	84,68
85415	edukacyjna opieka wychowawcza	dotacja celowa	1 151 585	884 723	76,83
85415	edukacyjna opieka wychowawcza - wkład własny	budżet gminy	288 313	221 597	76,86
85501	pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	dotacja celowa	27 400 081	27 400 074	100,00
85502	dofinansowanie gminy do świadczeń rodzinnych	budżet gminy	104 560	104 558	100,00
85502	dofinansowanie gminy do funduszu alimentacyjnego	budżet gminy	120 690	120 689	100,00
85502	obsługa dłużników alimentacyjnych	budżet gminy	64 083	64 080	100,00

85502	świadczenia rodzinne	dotacja celowa	13 465 925	13 465 920	100,00
85502	funduszu alimentacyjny	dotacja celowa	2 709 296	2 709 291	100,00
85503	rządowy program dla Rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”	dotacja celowa	1 157	1 155	99,83
85508	rodziny zastępcze - zadanie gminy	budżet gminy	681 587	681 462	99,98
85508	rodziny zastępcze - zadanie powiatu	budżet gminy	4 534 775	4 530 418	99,90
85508	pomoc państwa w wychowywaniu dzieci - dodatek wychowawczy	dotacja celowa	1 864 818	1 847 095	99,05
85510	placówki opiekuńczo-wychowawcze	budżet gminy	370 288	368 203	99,44
85510	pomoc państwa w wychowywaniu dzieci - dodatek do zryczałtowanej kwoty	dotacja celowa	72 904	69 598	95,46
85595	świadczenie „Za życiem”	dotacja celowa	8 240	8 240	100,00
Razem			102 033 928	100 989 633	98,98
w tym:					
budżet gminy			35 445 603	35 012 252	98,78
dotacje celowe			64 517 524	64 203 598	99,51
środki unijne			2 067 779	1 770 911	85,64
budżet państwa			3 022	2 872	95,05

II. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Do zadań realizowanych w roku sprawozdawczym w zakresie pieczy zastępczej należało:

- zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych, w szczególności poprzez finansowanie pobytu dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz kierowanie dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- zawieranie i realizacja umów z rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinny dom dziecka oraz osobami do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich,
- ustalanie u rodziców biologicznych opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- udział w 82 Zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej odbywających się w Częstochowskim Centrum Wsparcia Rodziny oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Częstochowy,
- uczestniczenie w 6 Zespołach ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego przez sąd w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym,
- współrealizacja z Urzędem Miasta Częstochowy zapisów zawartych w porozumieniach z powiatami w sprawie ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dzieci w pieczy zastępczej. W zakresie kompetencji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie realizowano 123 porozumienia,
- występowanie z pozwami o zasądzenie alimentów u rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji zleconych im zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, m.in. poprzez monitoring realizacji zadania zleconego oraz wizytowanie podmiotów. Przeprowadzono 70 monitoringów oraz 3 wizyty,
- prowadzenie lokalnej kampanii społecznej pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka w ramach powołanego przez Prezydenta Miasta Częstochowy Zespołu działającego na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego w Częstochowie, w szczególności poprzez:
 - a) przeprowadzenie międzyszkolnego konkursu plastyczno-literackiego „Masz serce, otwórz do niego drzwi”, a także stworzenie i dystrybucję kalendarza z wyróżnionymi pracami plastycznymi oraz informacjami na temat rodzicielstwa zastępczego,
 - b) zorganizowanie wydarzenia „SOS – szukamy rodzin zastępczych” w ramach XII edycji Akcji propagującej rodzicielstwo zastępcze „Masz serce, otwórz do niego drzwi”, którego podsumowaniem była zorganizowana na Placu Biegańskiego wystawa prac plastycznych dzieci uczestniczących w międzyszkolnym konkursie na temat rodziny i rodzicielstwa zastępczego,
 - c) przygotowanie i przeprowadzenie XI Konferencji rodzicielstwa zastępczego „Moje Serce Dało Ci Dom”,

d) promowanie rodzicielstwa zastępczego w zabytkowym tramwaju – „Tramwaj rodzicielstwa zastępczego”.

Efektami powyższych działań było utworzenie 2 rodzin zastępczych zawodowych oraz 7 rodzin zastępczych niezawodowych,

- zapewnienie pomocy osobom usamodzielnianym, w szczególności poprzez: udzielanie pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym.

Dane dotyczące pieczy zastępczej

Tabela nr 2

Rodzinna piecza zastępcza	Liczba	
rodziny zastępcze	270	
w tym:		
rodziny zastępcze spokrewnione	184	
rodziny zastępcze niezawodowe	76	
rodziny zastępcze zawodowe	10	
dzieci przebywające w rodzinach zastępczych	365	
w tym:		
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	247	
w rodzinach zastępczych niezawodowych	94	
w rodzinach zastępczych zawodowych	24	
rodzinne domy dziecka	3	
dzieci przebywające w rodzinnym domu dziecka	18	
Dane dotyczące świadczeń	Liczba decyzji	
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej i w rodzinnym domu dziecka	257	
świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	32	
dotatek wychowawczy i dodatek do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego	400	
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	13	
świadczenie na utrzymanie lokalu mieszkalnego	41	
dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	18	
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu	12	
Umieszczenie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych		
Nazwa instytucji	Liczba skierowań	
	wydanych	zrealizowanych
Dom Życia i Nadziei im. bł. E. Bojanowskiego	2	2
Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom”	4	4
Dom Wsparcia Dla Dzieci i Młodzieży	3	3
Dom Wsparcia Dla Dzieci i Młodzieży Nr 2	11	11
Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. św. Dominika Savio	12	12
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus”	4	4
Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego „Przystanek Bardo”	2	2
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Ludowa”	0	0
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Legionów”	7	7
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Kolorowej 82	0	0
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Połanieckiej 175	1	1
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Or-Ota 9	1	1
Razem	47	47
liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta	12	
liczba umieszczonych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w trakcie roku 2017	35	
liczba przebywających dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wg stanu na dzień 31.12.2017 r.	145	

Dane dotyczące opłaty rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	Liczba decyzji
ustalenie opłaty	169
odstąpienie od ustalenia opłaty	232
umorzenie opłaty	167
rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności	6
Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka przebywającego w pieczy	
liczba skierowanych do sądu pozwów o alimenty	107
liczba odrzuconych pozwów przez sąd	2

Usamodzielnianie wychowanków

Tabela nr 3

Usamodzielnianie wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba	
	decyzji	osób
pomoc na usamodzielnienie	24	22
pomoc na kontynuowanie nauki	81	97
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	27	26
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu chronionym	7	3
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	78	
Usamodzielnianie wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej		
pomoc na usamodzielnienie	9	5
pomoc na kontynuowanie nauki	115	70
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	7	5
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu chronionym	12	5
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	110	

Zadania z zakresu wspierania rodziny realizowane były w szczególności przez pracowników socjalnych poprzez analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie. Podnoszono świadomość w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, a także przeciwdziałano marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. W 62 środowiskach pracownik socjalny zdecydował o konieczności zawnioskowania o dodatkową formę pomocy rodzinie jaką był asystent rodziny.

Jedną z form wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych była pomoc w opiece i wychowaniu w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie miasta w roku 2017 funkcjonowało 25 placówek na zlecenie gminy, które dysponowały 897 miejscami. Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wydał 2 decyzje o zezwoleniu na prowadzenie placówki wsparcia dziennego.

Dane dotyczące wspierania rodziny, pomocy w opiece i wychowaniu

Tabela nr 4

przekazane wnioski o przydzielenie asystenta rodziny Podmiotowi organizującemu pracę z rodziną	62
placówki wsparcia dziennego	25
w tym w formie:	
opiekuńczej	18
specjalistycznej	9
przeciętna liczba umieszczonych dzieci w placówkach wsparcia dziennego	386
wydane zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego	2

III. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB UBOGICH, BEZDOMNYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

W roku sprawozdawczym przyjęto w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej 12 982 wnioski o udzielenie pomocy. Wydano 1 406 zaświadczeń oraz przeprowadzono 525 interwencji. Udzielono pomocy materialnej w postaci zasiłku stałego, zasiłku okresowego, zasiłku celowego, w tym specjalnego zasiłku celowego oraz zasiłku celowego na zakup żywności.

Dane dotyczące przyznanych zasiłków stałych

Tabela nr 5

liczba rodzin	1 609
liczba świadczeń	16 056

Pomoc w formie zadań własnych

Tabela nr 6

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Wydatki [zł]
zasiłek celowy w tym: zasiłek celowy specjalny	13 329 410	1 840 236
sprawienie pogrzebu	49	150 272
zasiłek okresowy	11 010	2 877 197
zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku Wieloletni Program – Pomoc Państwa w zakresie dożywiania	5 493	722 904

Dane dotyczące wydanych decyzji administracyjnych

Tabela nr 7

Rodzaj świadczenia	Liczba decyzji
zasiłek celowy	6 703
zasiłek okresowy	4 980
zasiłek stały	1 488
Wieloletni Program Państwa w zakresie dożywiania	
zasiłki celowe	2 577
posiłki w szkole	893
posiłki w jadłodajni	654
paczki żywnościowe	838
Inne:	
paczki czystościowe	417
prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	881
odmowa	241

Udzielono pomocy niematerialnej, w szczególności osobom starszym i niepełnosprawnym, rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osobom bezrobotnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi, osobom uzależnionym od alkoholu oraz ofiarom przemocy. Pomoc tę zrealizowano w formie rzeczowej, w szczególności w formie:

- 80 ton opału wraz z zabezpieczeniem transportu z przeznaczeniem dla 161 osób,
- 40 kart przedpłaconych,
- Kart Dużej Rodziny – do dnia 31 marca 2017 r. przyjęto 110 wniosków oraz przyznano 434 karty. Od dnia 1 kwietnia 2017 r. zadanie związane z wydawaniem Kart Dużej Rodziny realizowane jest przez Częstochowskie Centrum Świadczeń.

Ponadto w 2017 r. w ramach pracy socjalnej oddelegowani pracownicy socjalni objęli swym działaniem 162 rodziny. Zostały one objęte wsparciem, głębszą diagnostyką, kontraktowaniem, szerszą paletą form wsparcia oraz rozbudowanym systemem monitorowania i oceny postępów pracy.

Dane dotyczące udzielonej pomocy niematerialnej

Tabela nr 8

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba
rodziny objęte pomocą	3 598
w tym	
osoby w tych rodzinach	6 239
wnioski kierowane do sądu	95
w tym:	
o objęcie nadzorem kuratora/umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	0
informujące o sytuacji rodzinnej	64
przymusowe leczenie psychiatryczne	6
przymusowe umieszczenie w DPS	25
wnioski skierowane na przymusowe leczenie odwykowe oraz kierowanie na diagnozę i terapię	71
osoby skierowane na leczenie odwykowe	74
rodziny objęte asystentem rodziny	73

W roku sprawozdawczym Gmina Miasto Częstochowa posiadała zabezpieczonych 345 miejsc w placówkach dla osób bezdomnych na podstawie umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, tj.: Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, Fundacją Chrześcijańską „Adullam” i Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy „Agape”. Realizowano 10 zadań z zakresu bezdomności. Współpracowano z Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A oraz Centrum Integracji Społecznej „FENIKS”, kierując osoby bezdomne do uczestnictwa i realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego. Skierowano 119 osób bezdomnych do pracy w ramach zatrudnienia wspieranego.

W 2017 r. w nocy z 8 na 9 lutego odbyło się ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych na terenie województwa śląskiego. Na skutek przeprowadzonego badania ustalono, iż na terenie miasta Częstochowy przebywało 379 osób bezdomnych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie koordynował przeprowadzenie niniejszego badania, którego realizacja odbywała się przy współudziale organizacji pozarządowych, placówek służby zdrowia, Straży Miejskiej oraz Policji.

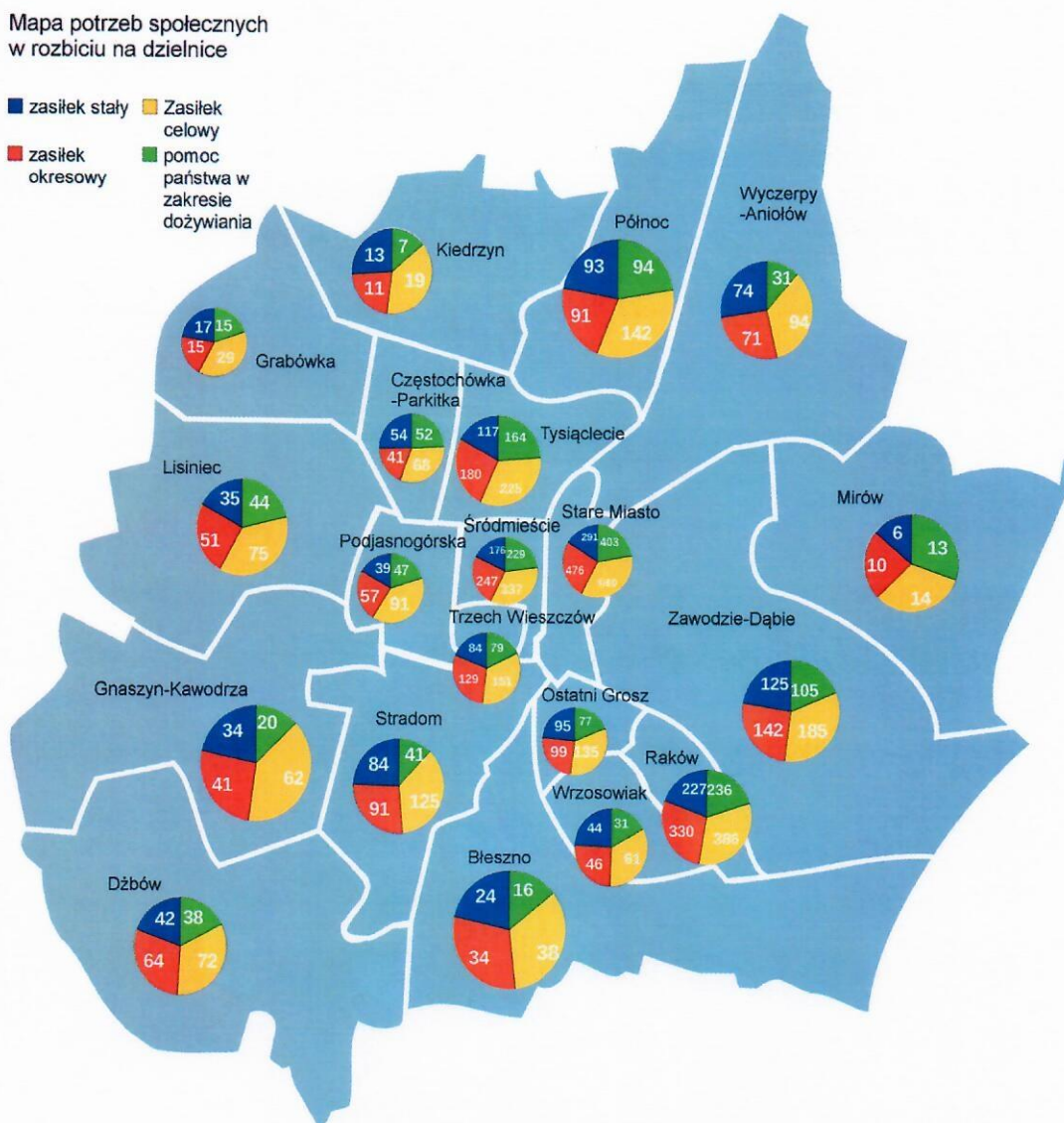
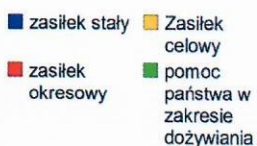
Pracą socjalną zostały objęte 863 osoby bezdomne. Działania podejmowane w ramach tej pracy polegały w szczególności na motywowaniu i kierowaniu osób bezdomnych na leczenie odwykowe, współpracy z innymi instytucjami celem zabezpieczenia potrzeb osoby bezdomnej, a także podejmowaniu działań interwencyjnych mających na celu monitoring miejsc niemieszkalnych na terenie miasta. Ponadto podpisano i realizowano kontrakty socjalne, ustalające realizację zadań oraz bieżący monitoring osoby i rodziny. W minionym roku podpisano 424 kontrakty. Sprawy związane z pomocą osobom bezdomnym przebywającym na terenie miasta Częstochowy systematycznie omawiano w trakcie 10 spotkań zorganizowanych w ramach podpisanego porozumienia o Partnerstwie Lokalnym.

Dane dotyczące pomocy udzielonej osobom bezdomnym

Tabela nr 9

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba		Wydatki [zł]
	osób	decyzji	
udzielenie schronienia	410	623	2 061 480
zasiłek celowy, w tym: na odzież i obuwie, pokrycie kosztu lekarstw, pokrycie kosztu wyrobienia dokumentów tożsamości, zasiłek na bilety, pozostałe zasiłki celowe (w tym realizacja recept, paczki ze środkami czystości)	221	603	76 039
sprawienie pogrzebu	15	-	47 929
zasiłek okresowy	154	275	124 013
Pomoc państwa w zakresie dożywiania	116	220	19 362
Pomoc państwa w zakresie dożywiania – paczki mikołajkowe	13	5	745
zasiłek stały	219	334	1 233 068
nabycie prawa do świadczeń zdrowotnych przez osoby nieubezpieczone w NFZ	334	358	-

Mapa potrzeb społecznych
w rozbiciu na dzielnice

Głównym narzędziem organizacji wsparcia dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej była realizacja wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. W ramach realizacji programu udzielono wsparcia 4 751 osobom w łącznej kwocie 2 268 835 zł. Na kwotę tę składała się dotacja celowa z budżetu państwa udzielona przez Wojewodę Śląskiego w wysokości 1 360 835 zł oraz wkład własny gminy w wysokości 908 000 zł.

W celu zabezpieczenia posiłku uczniom, jak również dzieciom uczęszczającym do przedszkoli, nawiązano współpracę z 58 szkołami oraz 34 przedszkolami. We współpracy z placówkami edukacyjnymi w 2017 r. objęto dożywianiem łącznie 1 660 dzieci, z których 1 504 otrzymało pomoc na podstawie wywiadu środowiskowego i decyzji administracyjnej oraz 255 dzieci, którym posiłki refinansowano na podstawie programu osłonowego. Na dożywianie dzieci i uczniów w placówkach oświatowych wydatkowano kwotę 678 637 zł.

Dla rodzin wychowujących dzieci oraz dla osób samotnych zorganizowano pomoc w postaci paczek żywnościowych zawierających produkty spożywcze. Wśród tej grupy odbiorców rozdysponowano 1 596 paczek o wartości 97 555 zł. W ramach współpracy z Caritas Archidiecezji Częstochowskiej i Fundacją Chrześcijańską „Adullam” utworzono punkty żywieniowe w dzielnicach najliczniej zamieszkałych przez osoby starsze, niepełnosprawne oraz bezrobotne. Roczny koszt realizacji powyższego zadania wyniósł 751 045 zł i zabezpieczył łącznie 456 podopiecznym codzienne jednodaniowe gorące posiłki oraz suchy prowiant na niedzielę i święta. Na realizację programu składała się również pomoc udzielona w formie zasiłku celowego przeznaczonego na zakup żywności. Na ten cel w minionym roku przeznaczono 741 598 zł.

W 2017 r. wspólnie z organizacjami partnerskimi realizowano na terenie miasta Częstochowy Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2017, którego celem było dotarcie z pomocą żywnościową do najbardziej potrzebujących osób. Wspólne działania realizowane w ramach Porozumień przyczyniły się do ograniczenia ubóstwa i zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego mieszkańców miasta. Warunkiem korzystania z pomocy było otrzymanie skierowania z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

**Dane dotyczące Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020
Podprogram 2017**

Tabela nr 10

liczba wydanych skierowań kwalifikujących do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2017	1 004
w tym do:	
Zarządu Miejskiego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie	494
Caritas Archidiecezji Częstochowskiej	261
Banku Żywności w Częstochowie	249
liczba osób zakwalifikowanych do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2017	2 171
liczba osób wskazanych do udziału w warsztatach tematycznych mających na celu wzmocnienie umiejętności kulinarnych, przeciwdziałanie marnowaniu żywności, ekonomiczne prowadzenie gospodarstwa domowego, itp.	143

W ramach wsparcia dla dzieci z rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nawiązano współpracę z Polskim Towarzystwem Krajoznawczym w Zielonej Górze i Kuratorium Oświaty w Katowicach, w ramach której 147 dzieci nieodpłatnie wzięło udział w koloniach letnich w Jastrzębiej Górze i nad jeziorem Bachotek. Ponadto w Klubie Politechnik przygotowano spotkanie z Mikołajem dla 250 dzieci, które otrzymały paczki z żywnością i słodyczami oraz obejrzały przedstawienie pt. „Gdzie jest Mikołaj...?”, w którym wystąpili pracownicy MOPS.

IV. DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE

Zespół Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej podejmował działania związane z obsługą organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy, w szczególności w zakresie prowadzenia procedury Niebieskiej Karty, poprzez koordynowanie pracy grup roboczych. W 2017 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 493 Niebieskie Karty. W ramach procedury zamknięto 455 Karty. W minionym roku powołano 425 grup roboczych. Ponadto złożono 84 wnioski do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie oraz 23 wnioski do Sądu Rodzinnego.

W zakresie pomocy specjalistycznej przeprowadzono terapie krótkoterminowe w nurcie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach, ze szczególnym uwzględnieniem osób dotkniętych przemocą i osób stosujących przemoc. Celem terapii, z której skorzystało łącznie 17 osób, była poprawa relacji i zapobieganie przemocy w rodzinie oraz nabycie umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami. Prowadzono również konsultacje dla profesjonalistów pracujących w obszarze przemocy w rodzinie oraz poradnictwo dla mieszkańców Częstochowy dotyczące tego problemu.

Cyklicznie brano udział w spotkaniach w ramach partnerstwa „Częstochowa – mówimy NIE uzależnieniom i przemocy”. Celem spotkań była promocja podejmowanych działań o charakterze profilaktycznym, terapeutycznym, korekcyjno-edukacyjnym oraz wymiana doświadczeń i zacieśnianie współpracy między podmiotami. Ponadto uczestniczono w konsultacjach dla mieszkańców Częstochowy dotyczących problematyki przemocy w rodzinie, organizowanych przez Urząd Miasta Częstochowy w ramach Międzynarodowej Kampanii 16 Dni Przeciw Przemocy ze względu na Płeć. Uczestniczono w konferencjach i szkoleniach tematycznych mających na celu podnoszenie jakości pracy, m.in. w spotkaniu profilaktyczno-metodycznym pn. „Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych – zachowania ryzykowne. Przemoc w cyberprzestrzeni i uzależnienia”, w II Debacie Panelowej „Kultura/Przeciw/Przemocy”, w konferencji kliniczno-metodycznej „FAS – Problem kliniczny i społeczny”, w konferencji szkoleniowej „Edukacja przez relację. Empatia a niebieski wieloryb”, jak również w konferencji pn. „Ochrona osób doświadczających przemocy w rodzinie, szczególnie dzieci i młodzieży” w ramach Częstochowskich Dni Profilaktyki.

V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POLITYKI PRORODZINNEJ

W ramach realizacji polityki prorodzinnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie w okresie od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 31 marca 2017 r. wypłacono świadczeniobiorcom kwotę 11 832 620 zł w postaci świadczeń rodzinnych i opiekuńczych. Dodatkowo wypłacono 480 świadczeń w postaci zasiłków dla opiekunów w kwocie 247 621 zł. Opłacono 2 402 składki na ubezpieczenie społeczne oraz 1 126 składek na ubezpieczenie zdrowotne osobom pobierającym świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna. Na ten cel przeznaczono odpowiednio 722 336 zł i 102 289 zł.

Dane dotyczące świadczeń rodzinnych i zasiłków dla opiekunów

Tabela nr 11

Rodzaj świadczenia	Liczba wypłaconych świadczeń
zasiłek rodzinny	28 788
zasiłek pielęgnacyjny	14 530
świadczenie pielęgnacyjne	2 028
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	432
specjalny zasiłek opiekuńczy	638
zasiłek dla opiekuna	2 180

Dane dotyczące dodatków do zasiłku rodzinnego

Tabela nr 12

Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu	Liczba wypłaconych dodatków
urodzenia dziecka	211
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	1 314
samotnego wychowywania dziecka	1 734
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	2 386
podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	82
wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 785
rozpoczęcia roku szkolnego	893

Z funduszu alimentacyjnego wypłacono 6 113 świadczeń w kwocie 2 478 364 zł. Podjęto 948 postępowań wobec dłużników alimentacyjnych. W ramach realizacji programu Rodzina 500+ wypłacono 54 202 świadczenia wychowawcze na kwotę 27 015 680 zł.

Od dnia 1 kwietnia 2017 r. zadania z zakresu świadczeń społecznych realizowane były przez Częstochowskie Centrum Świadczeń, zgodnie z uchwałą Nr 380.XXIX.2016 Rady Miasta Częstochowy z dnia 22 września 2016 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą Częstochowskie Centrum Świadczeń (z późn. zm.).

VI. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CENTRUM POMOCY DZIECKU NIEPEŁNOSPRAWNEMU I JEGO RODZINIE

Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie zapewniało wieloprofilową i wielospecjalistyczną terapię dzieciom z niepełnosprawnością ruchową, w tym ze sprzężeniami w wieku od 0. do 18. roku życia, jak również wsparcie psychoedukacyjne dla ich rodzin. Celem priorytetowym Centrum była pomoc we wczesnym wykryciu zaburzeń rozwojowych i psychosomatycznych dziecka, zastosowanie stałej wieloprofilowej rewalidacji, a tym samym przystosowanie dziecka z dysfunkcją narządu ruchu do pełnego uczestnictwa w życiu i pełnienia ról społecznych. Powyższy cel w 2017 r. został w pełni zrealizowany.

Z usług poszczególnych działów Centrum skorzystało:

- z Domu Dziennego Pobytu – 30 osób,
- z Ośrodka Rehabilitacji Usprawniającej – 121 osób,
- z Klubu Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO” – 33 osoby,

– z Ośrodka Konsultacji i Poradnictwa – 76 osób.

W roku sprawozdawczym wykonano 7 735 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym 4 987 w ramach Ośrodka Rehabilitacji Usprawniającej oraz 2 748 w ramach Domu Dziennego Pobytu. W Ośrodku Poradnictwa i Konsultacji oraz w Klubie Dziecka i Rodzica udzielono łącznie 1 150 konsultacji i terapii, w tym:

- 625 logopedycznych,
- 211 psychologicznych,
- 160 pedagogicznych,
- 154 medycznych.

W minionym roku zwiększono zakres działalności Klubu Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO” poprzez uruchomienie dodatkowej grupy zajęciowej dla dzieci w wieku od 3. do 6. roku życia. Zwiększono ilość prowadzonych specjalistycznych usług metodą hydroterapii poprzez zwiększenie m.in. ilości dni zajęć w basenie do 2 dni w tygodniu. Ponadto mając na uwadze systematyczne poszerzanie zakresu działań i podnosząc ich standard, prowadzono cykliczne zajęcia przy wykorzystaniu metody Affolter oraz metod poznanych na szkoleniach, m.in. ortoptyki oraz karmienie terapeutyczne. Zwiększono popularność Centrum w środowisku lokalnym poprzez organizację imprez kulturalno-oświatowych oraz Dni Otwartych. Od września 2017 r. wprowadzono zajęcia terapeutyczne dla maluchów (dzieci w wieku do 24. miesiąca życia) prowadzone przez psychologa i pedagoga.

Zorganizowano również spotkania warsztatowe dla rodziców prowadzone przez psychologa, obejmujące warsztaty ceramiczne, taneczne, plastyczne oraz wyjazdy plenerowe. Przez cały rok systematycznie realizowano imprezy kulturalno-oświatowe wynikające z rocznego harmonogramu działalności Placówki.

Dzięki sponsorom pozyskano bieżnię elektryczną na salę rehabilitacyjną o wartości 2 489 zł. Pracownicy Centrum, dzięki pozyskaniu funduszy z projektu realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy, brali udział w licznych szkoleniach. Pracownicy uczestniczyli także m.in.: w Konferencji V Forum dla rodziców i nauczycieli dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w Konferencji: Zespół Aspergera – dziwactwo, w Konferencji Za życiem, w Międzynarodowym Kongresie dziecko z dysfunkcją narządu słuchu implikacje teoretyczne i praktyczne oraz w Konferencji Depresja i jej oblicza.

VII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSÓB STARSZYCH

W ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych przyznano dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Limit środków przekazanych przez PFRON na realizację zadań w 2017 r. wynosił 3 027 490 zł, z czego wydatkowano 3 026 633 zł. W porównaniu do roku 2016, wysokość otrzymanych z Funduszu środków była niższa o 50 683 zł.

Dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Tabela nr 13

Rodzaj pomocy	Liczb przyjętych wniosków ogółem	Liczba osób objętych dofinansowaniem	Kwota wypłaconego dofinansowania [zł]
dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	3 864	3 410	1 134 956
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych	42	39	11 870
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek nie posiadających osobowości prawnej, działających na rzecz osób niepełnosprawnych	2	2 stowarzyszenia	9 526
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	1 280	436 + 261 opiekunów	740 000
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	90	36	429 123
dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się	60	2	1 802

dofinansowanie likwidacji barier technicznych	91	81	127 283
dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	55	1 174 (38 umów)	78 478
dofinansowanie kosztów działalności warsztatu terapii zajęciowej	ilość miejsc 30	30	493 595

W ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w roku sprawozdawczym wpłynęło 175 wniosków osób niepełnosprawnych na kwotę 567 002 zł, w tym:

- na zadania realizowane w ramach Modułu I, dotyczącego likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową – 60 wniosków na kwotę 322 244 zł,
- na zadania Modułu II, dotyczącego pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym – 115 wniosków na kwotę 244 758 zł.

W ramach Modułu I zawarto 55 umów przyznających dofinansowanie na kwotę 288 988 zł, w tym:

- na pomoc w dostosowaniu samochodu do potrzeb wynikających z niepełnosprawności – 3 umowy na kwotę 13 687 zł,
- na pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B1 – 4 umowy na kwotę 4 657 zł,
- na pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 28 umów na kwotę 192 709 zł,
- na dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu i oprogramowania – 10 umów na kwotę 20 000 zł,
- na pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 4 umowy na kwotę 6 994 zł,
- na pomoc w zakupie protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne – 3 umowy na kwotę 48 000 zł,
- na pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej – 3 umowy na kwotę 2 941 zł.

W ramach realizacji Modułu II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym – zawarto 112 umów na kwotę 183 461 zł. Do dnia 31 grudnia 2017 r. wydatkowano 403 599 zł. Całkowite rozliczenie umów zawartych w ramach programu nastąpi do dnia 15 kwietnia 2018 r. W porównaniu z rokiem 2016, limit środków finansowych przeznaczonych na realizację programu „Aktywny samorząd” w roku 2017 był niższy o 24,64 %. Zgodnie z wytycznymi PFRON nie wszystkie zadania przewidziane programem były realizowane.

Osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, udzielono pomocy w postaci usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. W 2017 r. wydano 1 747 decyzji przyznających pomoc w formie usług opiekuńczych dla 724 podopiecznych oraz 49 decyzji dla 22 podopiecznych objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Wydano również 20 decyzji ustalających wysokość zwrotu należności za świadczoną pomoc w formie usług opiekuńczych. W 3 przypadkach odstąpiono od żądania zwrotu zadłużenia zgodnie z art. 104 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, natomiast w 2 przypadkach rozłożono zadłużenie na raty. Zadania z zakresu pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi były realizowane przez Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie.

Dane dotyczące usług opiekuńczych

Tabela nr 14

Rodzaj usług	Liczba osób
usługi opiekuńcze	724
w tym:	
osoby samotne	182
osoby samotnie gospodarujące	466
osoby zamieszkałe z rodziną	76
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	22
w tym:	
osoby samotne	18
osoby zamieszkałe z rodziną	4

Wydano 862 decyzje administracyjne, na podstawie których przyznano pomoc w formie pobytu i specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w ośrodkach wsparcia dla 416 osób. Przy Centrum Rehabilitacji dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi funkcjonowały mieszkania

chronione przeznaczone dla 9 niepełnosprawnych osób dorosłych. W 2017 r. z tej formy pomocy skorzystało 7 osób.

Kierowanie do ośrodków wsparcia

Tabela nr 15

Nazwa placówki	Liczba decyzji	Liczba osób objętych pomocą
Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie, ul. Jasnogórska 36	388	170
Dom Dziennego Pobytu dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Focha 71a	94	45
Dzienny Dom Pomocy Społecznej, ul. Staszica 10	27	22
Dzienny Dom „Senior Wigor”, ul. Rapackiego 3/5	42	30
Dzienny Dom „Senior Wigor”, ul. Marysia 93	23	18
Dom Samotnej Matki i Dziecka, ul. Staszica 5	28	32
Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Lakowa 101	86	40
Całodobowy Ośrodek Wsparcia – Hostel, ul. Focha 71a	51	12

Pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych realizowano w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie oraz w Centrum Rehabilitacji dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi. Ogółem wydano 511 decyzji administracyjnych dla 217 osób. Gmina Miasto Częstochowa zawarła 3 porozumienia, z których 2 dotyczyły możliwości korzystania przez dzieci zamieszkałe na terenie gmin ościennych ze specjalistycznych usług opiekuńczych w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie. Trzecie porozumienie dotyczyło możliwości korzystania osoby z pobytu w Domu Dziennego Pobytu dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną.

W sierpniu 2017 r. został otwarty ośrodek wsparcia – Dom Samotnej Matki i Dziecka w Częstochowie przy ul. Staszica 5, prowadzony przez Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. Ośrodek przeznaczony jest dla 40 osób. Głównym jego celem jest zapewnienie niezbędnej pomocy samotnym rodzicom z małoletnimi dziećmi, kobietom w ciąży oraz wsparcie w procesie usamodzielnienia i powrotu do społeczeństwa. Ośrodek jest miejscem, w którym dzieci wraz z matkami znajdują wsparcie duchowe i materialne, a przede wszystkim szansę na zbudowanie lepszej przyszłości. W 2017 r. wsparciem objęto 32 osoby, w tym 11 samotnych matek i 21 dzieci.

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, jak również osobom niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu udzielano pomocy w postaci skierowania i umieszczenia w domu pomocy społecznej. W roku sprawozdawczym umieszczono 121 osób z terenu miasta Częstochowy w domach pomocy społecznej, z czego 49 osób w domach pomocy społecznej położonych na terenie miasta Częstochowy. Pozostałe 72 osoby zostały umieszczone w domach pomocy społecznej poza terenem miasta Częstochowy, m.in. w Lublińcu, Końskich, Drużykowej, Klisinie, Woli Czaryskiej, Turowie, Włoszczowie, Blachowni, Drzewicy, Kutnie, Kleszczowie, Skwirzowej, Bobrownikach, Wilkowicach, Gliwicach oraz Katowicach. Realizując przedmiotowe zadanie w 2017 r. wydano 1 113 decyzji.

Dane dotyczące umieszczania w domach pomocy społecznej w Częstochowie

Tabela nr 16

Nazwa domu	Liczba umieszczonych osób	Liczba miejsc
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Wincenta a' Paulo w Częstochowie dla osób w podeszłym wieku, ul. Wieluńska 1	27	135
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługującym Ubogim w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet, ul. Wesola 14	3	80
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Braci Albertynów w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn, ul. św. Jadwigi 84/86	4	82
Dom Pomocy Społecznej w Częstochowie dla osób przewlekle psychicznie chorych, ul. Kontkiewiczza 2	15	192

Dane dotyczące domów pomocy społecznej

Tabela nr 17

Rodzaj decyzji	Liczba wydanych decyzji
umieszczenie w domu pomocy społecznej	65
skierowanie do domu pomocy społecznej	184
odmowa skierowania do domu pomocy społecznej	10
wygaszenie	36
umorzenie postępowania	60
zmiana odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	338
zmiana skierowania do domu pomocy społecznej	27
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	189
zwolnienie z odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	13
odstąpienie od żądania zwrotu należności opłaty zastępczej	3
ustalenie wysokości zwrotu wniesionej opłaty zastępczej za pobyt w domu pomocy społecznej	30
uchylenie skierowania	26
naliczenie odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	43
uchylenie umieszczenia	13
postanowienia	3
uchylenie odpłatności	29
zmiana odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	32
zmiana decyzji żądającej zwrotu nienależnie pobranego świadczenia	3
rozłożenie na raty	8
odmowa odstąpienia od żądania zwrotu	1

W ramach pozastatutowych działań realizowanych na rzecz seniorów, w 2017 r. odbyła się X edycja Akcji „Kawiarenka dla Seniora”, skierowana do osób w wieku 60+, które bez względu na wysokość posiadanego dochodu mogły otrzymać karnet na kawę lub herbatę za 1 zł. Podstawowym założeniem akcji było aktywizowanie seniorów oraz umożliwienie tej grupie osób pełniejszego udziału w życiu społecznym miasta. Nawiązano współpracę z 15 częstochowskimi restauracjami i kawiarniami, do których wydano 3 623 kupony uprawniające seniorów do zakupu kawy lub herbaty za symboliczną złotówkę.

VIII. DZIAŁANIA W ZAKRESIE PRACY ŚRODOWISKOWEJ

W roku sprawozdawczym w ramach pracy środowiskowej intensyfikowano działania z zakresu aktywizacji osób bezrobotnych z III profilem zawodowym korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Kontynuowano współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie w zakresie aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych. W ramach Porozumienia dotyczącego wspólnej realizacji Programu Aktywizacja i Integracja pn. „Praca to jest to – III”, odbyły się prace społecznie użyteczne oraz intensywna integracja społeczna. Dwutorowa aktywizacja wzmocniła kompetencje i postawy osób „najbardziej oddalonych od rynku pracy”.

Dane dotyczące prac społecznie użytecznych

Tabela nr 18

liczba osób bezrobotnych uczestniczących w pracach społecznie użytecznych w okresie od września do listopada 2017 r.	61
w tym	
osoby, które podjęły prace społecznie użyteczne	45
liczba podmiotów, w których wykonywane były prace społecznie użyteczne	21
liczba godzin prac społecznie użytecznych wykonanych na rzecz jednostek gminnych i organizacji pozarządowych	1 705

Ponadto kontynuowano współpracę z podmiotami ekonomii społecznej działającymi na terenie miasta Częstochowy, tj. Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji „FENIKS” oraz Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A. Kierowano do uczestnictwa osoby, które ze względu na swoją sytuację życiową nie były w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb lub znajdowały się w sytuacji, która ograniczała bądź uniemożliwiała uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym i rodzinnym. Uczestnicy realizowali indywidualne programy zatrudnienia socjalnego oraz zdobywali praktyczne życiowe umiejętności ułatwiające rozwiązywanie problemów osobistych i rodzinnych.

Dane dotyczące Centrów Integracji Społecznej

Tabela nr 19

Nazwa	Liczba wydanych skierowań	Liczba wydanych kwalifikacji
Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A	343	221
Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji „FENIKS” ul. Legionów 21	217	106
Razem	560	327

Tworzono warunki do wykonywania przez skazanych kary ograniczenia wolności w formie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne oraz pracy społecznie użytecznej. W 2017 r. utworzono 4 stanowiska pracy. Do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne przyjęto 15 ukaranych, którzy odpracowali łącznie 697 godzin.

W roku sprawozdawczym poszerzono zakres form wsparcia na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych. W ramach Projektu „Czyste mieszkanie” prowadzone były nieszablone działania polegające na wykorzystaniu potencjału i chęci osób wykluczonych społecznie. W okresie od marca do grudnia 2017 r. dwóch uczestników Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie przy ul. Legionów 50A, posprzątało 13 najbardziej zaniedbanych mieszkań zajmowanych przez osoby objęte wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej lub pomocą w formie usług opiekuńczych.

IX. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY MATERIALNEJ O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW

Pomoc materialną dla uczniów w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego realizowano ze środków pochodzących z dotacji Wojewody Śląskiego, które stanowiły 80 % całkowitego kosztu zadania oraz wkładu własnego gminy, tj. 20 % całkowitego kosztu zadania. W 2017 r. Gmina Częstochowa otrzymała dotację celową z budżetu Wojewody Śląskiego w kwocie 1 151 585 zł. Przyznano 1 110 stypendiów szkolnych, na które wydatkowano kwotę 1 092 324 zł. Na wypłatę zasiłków szkolnych dla 36 uczniów wykorzystano kwotę 13 580 zł. Nie udzielono pomocy materialnej dla 216 uczniów w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego z powodu nie spełnienia kryteriów określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

X. WYPŁACANIE WYNAGRODZENIA ZA SPRAWOWANIE OPIEKI

Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizując zadanie wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wypłacał przyznane przez sąd wynagrodzenia za sprawowanie opieki dla ustanowionych opiekunów prawnych.

W roku sprawozdawczym wydatkowano kwotę 122 684 zł. Środki te przeznaczone były na wypłatę wynagrodzenia dla 30 opiekunów sprawujących opiekę i koszty obsługi zadania. Z tego tytułu wypłacono łącznie 392 świadczenia.

XI. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓLFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ

„Zmieniając dziś, projektujesz lepsze jutro”

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w 2017 r. realizowano projekt „Zmieniając dziś, projektujesz lepsze jutro”. Głównym celem projektu był wzrost zdolności do zatrudnienia oraz aktywizacja społeczna 250 mieszkańców Gminy Miasta Częstochowy korzystających z pomocy społecznej w okresie realizacji projektu. Grupą docelową interwencji były osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego, m.in. osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, osoby z niepełnosprawnością, osoby bezrobotne. Budżet projektu w 2017 r. wyniósł 1 740 228 zł. Projekt realizowano w okresie od 1 października 2015 r. do 31 grudnia 2017 r.

W ramach projektu podjęto działania z zakresu aktywnej integracji. Podpisano 121 rozszerzonych kontraktów socjalnych, których celem było zwiększenie aktywności społecznej uczestników projektu. W tym celu zorganizowano 12 różnorodnych tematycznie warsztatów rozwoju osobistego, zwiększających konkretne umiejętności osób w nich uczestniczących oraz usługi life-coachingu. W ramach realizacji zapisów kontraktów socjalnych zorganizowano również 16 kursów zawodowych, które pozwoliły na podniesienie kwalifikacji 61 uczestników projektu.

W celu zwiększenia aktywności zawodowej uczestników, w ramach niniejszego zadania skierowano 11 uczestników projektu do realizacji praktyki zawodowej w pracowniach CIS, a 12 osób skierowanych w roku 2016, kontynuowało Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego. W ramach działań środowiskowych kontynuowano realizację powierzonego organizacjom pozarządowym zadania publicznego pn. „Organizowanie Społeczności Lokalnej na terenie dzielnic Miasta Częstochowy”, w 6 dzielnicach Miasta: Zawodzie-Dąbie, Raków, Stare Miasto, Ostatni Grosz, Trzech Wieszczy, Stradom. Celem zadania było tworzenie podstaw społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie świadomości odpowiedzialności obywatelskiej mieszkańców poszczególnych dzielnic objętych wsparciem.

Kolejne działania środowiskowe realizowane w ramach projektu skierowane były do osób z niepełnosprawnością (zajęcia specjalistyczne, asystentura ON, warsztaty artystyczno-teatralne z organizacją przedstawienia), osób realizujących pieczę zastępczą (konkurs plastyczno-literacki, wystawa plenerowa na Placu Biegańskiego, kalendarz z nagrodzonymi pracami konkursowymi) i osób bezdomnych (wystawa prac artystycznych osób zmagających się z problemem bezdomności w Ratuszu, film dotyczący problemu bezdomności w Częstochowie, konferencja w Ratuszu dokumentująca dokonania w ramach realizowanego projektu w zakresie wsparcia osób zmagających się z problemem). Działania te skierowane były także do ogółu społeczności Miasta, w celu przybliżenia problemów dotyczących ww. grup społecznych oraz eliminowania postaw dyskryminujących. Realizacja powyższych działań przyczyniła się pośrednio do zwiększenia aktywnego udziału organizacji pozarządowych, działających w obszarze aktywizacji oraz reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców potrzebujących wsparcia w zakresie włączenia społecznego, w realizację założeń polityki społecznej Władz Miasta Częstochowy.

Realizacja projektu pozwoliła także na zatrudnienie dodatkowych pracowników świadczących bezpośrednią pracę osobom potrzebującym. Zatrudnienie 8 pracowników socjalnych pozwoliło na ograniczenie liczby mieszkańców przypadających na jednego pracownika socjalnego. Zatrudnienie Streetworkera działającego w środowisku osób bezdomnych pozwoliło natomiast na lepsze zdiagnozowanie potrzeb osób dotkniętych problemem bezdomności, przebywających na terenie Miasta, a także na zastosowanie nowych form pomocy dla tychże osób. Streetworker wraz z pracownikiem socjalnym, pełnili dyżury nocne w okresie występowania najniższych temperatur. Z pracownikami Straży Miejskiej patrolowali miejsca niemieszkalne oraz udzielali ciepłego posiłku i wsparcia w przewiezieniu do punktów udzielających schronienia. Streetworker na bieżąco prowadził i aktualizował mapę miejsc niemieszkalnych, z uwzględnieniem skali zagrożenia dla osób w nich przebywających.

„Wsparcie rodziny – Jasne, że tak”

W roku sprawozdawczym realizowano również projekt „Wsparcie rodziny – Jasne, że tak”, którego głównym celem było podniesienie dostępności i jakości usług wsparcia rodziny na terenie Gminy Miasta Częstochowy. Utworzono Poradnię dla rodziny oraz Punkt interwencji kryzysowej dla dzieci, które udzieliły wsparcia przynajmniej 185 mieszkańcom. Zwiększono dzięki temu ofertę w zakresie usług wsparcia rodziny jako działań prewencyjnych, ograniczających umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej oraz doskonalenia osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą. Grupę docelową stanowiły zarówno podmioty korzystające ze wsparcia, tj. Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku

i Rodzinie „DLA RODZINY” oraz Częstochowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej, a także osoby bezpośrednio korzystające z usług ww. podmiotów. Budżet projektu w 2017 r. wyniósł 1 191 364 zł.

W ramach projektu podejmowano działania wspierające i rozwijające asystenturę rodzinną i inne formy pracy z rodziną. Zatrudniano 4 asystentów rodziny o profilu podstawowym, 3 asystentów rodziny specjalistów, 2 opiekunów – trenerów, animatora wsparcia i superwizora do podniesienia jakości pracy specjalistów. Kontynuowano działalność Poradni dla rodziny, która pozwalała na ułatwienie dostępu do bezpłatnych usług o wysokiej jakości, świadczonych przez specjalistów w zakresie dysfunkcji dotyczących rodzin. W poradni można było skorzystać z usług: psychologa, psychologa dziecięcego, psychiatry dziecięcego, pedagoga, terapeuty rodzinnego, logopedy, rehabilitanta, seksuologa, mediatora i dietetyka. Kontynuowano także działalność Punktu Interwencji Kryzysowej dla dzieci PIKUŚ, który umożliwiał dotarcie z pomocą do dzieci i ich bliskich dotkniętych przemocą, zaniedbaniami, sytuacją kryzysową, pozostawionych bez opieki dorosłego, narażonych na niebezpieczeństwo, potrzebujących krótkoterminowej pomocy i wsparcia do czasu rozwiązania sytuacji kryzysowej, będących w chronicznym kryzysie. Uczestnicy otrzymywali specjalistyczną pomoc i wsparcie, a także w koniecznych przypadkach pobyt w hostelu pod opieką pedagoga. Udzielano potrzebującym informacji w ramach 24h dyżuru telefonu interwencyjnego.

„Zł@pmy się w sieci - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Mieście Częstochowa”

W ramach podpisanej umowy z Instytucją Finansującą Projekt „Zł@pmy się w sieci - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Mieście Częstochowa”, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w imieniu Gminy Miasta Częstochowy zapewniał zachowanie trwałości projektu poprzez zapewnienie użytkownikom sprzętu komputerowego usług serwisowania oraz dostępu do Internetu. Głównym celem projektu było likwidowanie barier i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu społeczności lokalnej w Mieście Częstochowa. Zwiększono stopień wykorzystania Internetu wśród osób z rodzin zastępczych oraz dzieci i młodzieży uczącej się, będącej w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Uczestnikami projektu było 130 gospodarstw mieszkalnych z terenu Miasta Częstochowy.

XII. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2018 ROK

1. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej:

- utrzymanie zatrudnienia pracowników socjalnych w ilości 7 etatów w Sekcji ds. Przeciwdziałania Bezdomności,
- zwiększenie liczby mieszkań chronionych dla osób bezdomnych, realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności,
- adaptacja pomieszczeń dla potrzeb pracowników oraz podopiecznych Sekcji ds. Przeciwdziałania Bezdomności ze względu na trudne warunki lokalowe Sekcji,
- współpraca z placówkami edukacyjnymi z terenu Miasta Częstochowy w celu promowania i rozwoju pomocy dla osób niepełnosprawnych w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym,
- wdrożenie usprawnień organizacyjnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie polegających na oddzieleniu pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych,
- dalsze monitorowanie i poszukiwanie konkursów ogłaszanych przez instytucje finansujące w celu aplikowania o środki zewnętrzne (unijne) do realizacji zadań wpisujących się w obszar działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie.

2. Potrzeby w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- zmniejszanie deficytu rodzinnych form pieczy zastępczej, w szczególności poprzez utworzenie rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej oraz pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
- poszukiwanie i ustanawianie rodzin wspierających jako formy wsparcia skierowanego dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- stworzenie zaplecza mieszkań dla potrzeb prowadzenia rodzin zastępczych zawodowych,
- dynamizacja świadczonego wsparcia wychowankom pieczy zastępczej, w celu ich optymalnego przygotowania do usamodzielnienia, np. wdrażanie w dorosłość w mieszkaniach chronionych – treningowych,
- rozszerzenie bazy lokalowej z przeznaczeniem dla Częstochowskiego Centrum Wsparcia Rodziny,

- zapewnienie dostępu do superwizji dla pracowników socjalnych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalistów,
- poszukiwanie dodatkowych możliwości finansowych, w celu podniesienia poziomu świadczonych ofert dla rodzin, np. dotrudnianie asystentów rodziny, asystentów specjalistów,
- utrzymanie stanowiska pracy trener/opiekun, skierowanego do rodzin biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny,
- utrzymanie działalności Poradni „DLA RODZINY” oraz w miarę możliwości rozszerzenie jej profilu o poradnię małżeńską oraz terapię uzależnień,
- tworzenie grup samopomocowych, grup wsparcia mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji społecznej,
- dalsze propagowanie wolontariatu w celu zwiększenia liczby wolontariuszy,
- poszukiwanie i wdrażanie nowych modeli pracy z rodziną w celu wzmożenia powrotów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Małgorzata Miśarczyk

